

ההיסטוריה הסודית של תיאודורה

מחזה בשתי תמונות

אהרן מגד

תיאודורה: (בצעקה) לא! אני! הוד קדושתו בעלי, התחבא במרתף, כמו עכבר! רעד והתחנן שנברח! לאילירייה! אני נתתי את ההוראה! 30 אלף טבוחים עלי! הדם והממלכה! אלמלא אני, הכל היה עולה באש! כל ביזאנטיום היתה הופכת לאותיות קדושות בספר ההיסטוריה של פרוקופיוס, פרק שהיה כותב אותו בדמעות-תנין, בשמחה-לאיד מעוטפת איצטלה שחורה של חסידות מלומדת...

קוסטור: תהילתך מובטחת לך, הוד מלכותך, גם בסיפרו...

תיאודורה: זה עוד נראה, עוד נראה... (בתוקף) ועכשיו, זכור: גם עכשיו אני! אני היא ששולחת את בליזארוס לכבוש את איטליה! אני! אני היא שלוקחת על בשרי את החטא הזה, כן, החטא, כדי שהוד קדושתו יוסטיניאנוס... היכן הוא? קוסטור: בכנסייה, הוד מלכותך, מתפלל.

תיאודורה: (בשקט) כדי שהוד קדושתו יוסטיניאנוס יוכל ליהנות מן הסבל, ההסתגפות, ההתעלות אל סבלו של המשיח! איזה מותרות בימים טרופים אלה! איזה מותרות!

קוסטור: הוא מאמין גדול, הוד מלכותך. תיאודורה: אני יודעת! בזכותי, לא? אלמלא העוונות שאני מפזרת על סביבי, על כל צעד ושעל, על פני אדמת ביזאנטיום וגם מעבר לה - ממה היה לו להתמרק כל-כך? ממה? אנחנו חילקנו בינינו את שני העולמות, קוסטור: אשר לקיסר - זה אני! אשר לאלהים - זה הוא!.. היכן תיאודיסיוס? קוסטור: במרתף המבצר, הוד-מלכותך.

תיאודורה: ו...? קוסטור: כן, פרקנו את זינו, אם לומר זאת בלשון נקייה.

תיאודורה: (מכסה פניה) זוועה! זוועה! באמת עשיתם זאת?

קוסטור: כפי שציווית, הוד מלכותך. תיאודורה: זוועה!.. המפשעת?

קוסטור: מגולחת, אם לומר זאת בלשון נקייה. שתי דליים של דם, אבל חבשנו לו אותה - חלק לגמרי. תיאודורה: ו...?

קוסטור: הקורפוס דליקטי? השלכנו לבוספורוס. צף רגע כמו ציפור פצועה, אחר-כך שקע ונעלם. לעולמים.

תיאודורה: איזו תפארת היתה זו! איזו תפארת! נורא.

קוסטור: סיק טראנזיט גלוריה... תיאודורה: אתה יודע למה ציווית...

קוסטור: בגלל אנטונינה, אני משער, כדי שלא יהיה לה פתיון, אם לומר זאת בלשון נקייה.

תיאודורה: (בתוקף) לעולם אסור לה לדעת, לעולם! ואם תשאל היכן הוא, תיאודיסיוס שלה, תאמר לה שבנה, פוטיוס, הסתיר אותה, על אחד האיים, איננו יודעים היכן, כנקמה על שחילל את יצועי אביו. קוסטור: וזה נכון, כמוכן, שחילל, זאת אומרת. תיאודורה: (בצעקה) ואיננו יכולים להרשות לעצמנו שזה יקרה פעם נוספת, אתה מבין? קוסטור: אני מבין.

תיאודורה: (בצעקה) מפני שבליזארוס צריך לכבוש את איטליה!

קוסטור: אני מבין, שלא יסתכל לאחור. תיאודורה: קרא לי את אנטונינה. אני רוצה לדבר איתה.

קוסטור: כן, הוד מלכותך. (קוסטור יוצא. המוסיקה נשמעת בלוויית מזמורי תפילה)

תיאודורה: (מלווה, בספק-לגלגוג, ספק-עצב, את פסוקי התפילה)... פגוש אותנו בלכתנו בדרך, בכיסופינו להגיע למלכות השמיים, וכשנלך לאורך לא נסור מדרך הישר ולא נסטה אל חשכת ליל העולם. כי אתה הדרך, אתה האמת, אתה האור הזורח בתוכנו... כי חטאנו במחשבה, בדיבור, ובמעשה, באשמתנו, באשמתנו בלבד, באשמתנו הכבדה מאד... (נאנחת) ולי הותרת עוד חודשיים-שלושה, חודשיים-שלושה בסך-הכל בעמק-הבכא הזה, שהיה לי גן-עדן וגיהנום כאחד, ושכה קשה לי להיפרד ממנו, כה קשה... (בזעקת כאב קורעת שחקים) למה? למה, משיח ארור, למה? (נכנסת אנטונינה)

תמונה א'

הארמון. תיאודורה על כבא-מלכות. קוסטור ניצב לידה. ברקע נשמעת מוסיקה כנסייתית גרגוריאנית.

תיאודורה: קוסטור, אתה היית פה, בארמון, בזמן מרד ניקא. מי פקד על בליזארוס להתקיף את האספסוף בהיפודרום? קוסטור: קשה לזכור, הוד מלכותך, היתה פה אנדרלמוסיה...

תיאודורה: (בצעקה) היתה מה? קוסטור: מהומה...

תיאודורה: יוסטיניאנוס? קוסטור: אני חושב...

הנפשות:

תיאודורה - מלכת ביזנטיום, אשת הקיסר יוסטיניאנוס
קוסטור - מזכיר של תיאודורה
אנטונינה - אשתו של בליזארוס, שר צבאו של יוסטיניאנוס
פרוקופיוס - היסטוריון, מזכירו של בליזארוס

המקום: קונסטנטינופול
הזמן: 547 לספ"ה

אהרן מגד

אנטונינה: קראת לי?

תיאודורה: שבי. שלומך?

אנטונינה: את קוצבת לי את שלומי.

תיאודורה: שבי. יכולתי להוציא אותך להורג. את יודעת זאת. על ניאוף - זהו החוק. וביצענו אותו כבר 47 פעם. ואת... (גוערת) את עושה את זה בגלוי! לעיני המשרתים! כל העיר מדברת! אנטונינה: אני...

תיאודורה: אל תספרי לי! אני יודעת מה היה בקרתגה! ועם תיאודיסיוס, מכל האנשים! עם תיאודיסיוס זה, שבעלך אימץ אותו לבן! לבן! בראשון בגדת ואת השני הידחת לחטא! ללא שום נקיפת מצפון. ללא שום בושה, אפילו מבלי לנקוט בזירות האלמנטרית שכל שכבנית קטנה, טירונית, יודעת אותה!

אנטונינה: אני לא יכולתי לדעת...

תיאודורה: שבעלך, שר-הצבא בליזאירוס יחזור מן הקרב? באותו יום? באותה שעה? ואחר כל הנסיון, כל הנסיון הרב שיש לך בשטח זה - לא למדת שהבלתי-צפוי הוא הצפוי במקרים כאלה? שכל האנקדוטות על המשולש המפורסם מוסבות רק על הפתעות כאלה? והשפחה שלך, מקדוניה...

אנטונינה: הייתי רוצחת אותה!

תיאודורה: למה לא נעלת את הדלת, לפחות?

העכבר גנב? החורר גנב! ואצלך... בוודאי! כן, הוא הוא! לחשוב שבלזאירוס מצא אותו במכנסים מופשלים, על חס... לפני שהספיק להחזיר את החרב לנדנה, כמו שאומרים. ואתך, עם השמלה המגועלת מורמת לך לטבור! זוועה! אנטונינה: זה לא היה כך.

תיאודורה: מקדוניה משקרת? מה היה? איך?

אנטונינה: כשבליזאירוס נכנס, זה כבר היה אחרי הכל. ישבנו. הוא חשד. אבל הוא האמין לי. תיאודורה: ואת מאמינה שהוא האמין לך!

אנטונינה: הוא סלח, על-כף-פנים.

תיאודורה: הוא תמיד סלח לך. השוטה הזה! כשהיה העסק עם יוחנן מקפדוקיה - וכל החצר ידעה, מפני שאת חסרת-בושה - גם אז סלח לך! לא ראה, כביכול! לא ידע! וכשהיה העסק עם סילבסיוס... בעל למופת! הוא מגלגל עיניו למעלה - וקרני שמש הוא רואה! שמש מסמאה! (בלחש) או אולי הקסמים שלך מסמאים אותו?

אנטונינה: כן, הוא אוהב אותי.

תיאודורה: לא לזה אני מתכוונת!

אנטונינה: את מאמינה שאני משקה אותו בסמים? תיאודורה: לא נכון? אלה שירשת מאמך? לי את יכולה לומר! גם לי יש ביוגראפיה, כידוע לך!

אנטונינה: לך היו קסמים אחרים.

תיאודורה: היו, כן. אנטונינה! אני רוצה הבטחה! אנטונינה: אילו ידעת כמה פעמים הבטחתי לעצמי...

תיאודורה: אין לך אופי?

אנטונינה: הטבע... החושים, זאת אומרת.

תיאודורה: אל תגידי לי טבע! גם לי יש! (מתפרצת חנוקת-דמעות) עשרים ושתיים שנה אני כבר מדבירה אותו, עשרים ושתיים שנה אני מנצרת את עצמי, חיה עם צלב מעל ראשי, עם צלב בין רגלי, ואת אומרת לי טבע! (חוזרת ליציבותה, ולטון הסמכותי) כשהטבע והמדינה מתנגשים זה בזה - הכניסי זאת למוח התזונתי שלך - תמיד תמיד המדינה קודמת! ברור?

אנטונינה: אם את אומרת...

תיאודורה: למה את חושבת אני סולחת לך? למה את חושבת אני עוברת על החוק, שוטה קטנה שכמותך, עוברת על חוק יוסיטיניאנוס, ולא מוציאה אותך להורג, או לפחות כולאת אותך במנזר, למה? אנטונינה: המדינה?

תיאודורה: כן! המדינה! כי איננו יכולים להרשות לעצמנו לוותר על מצביא כבליזאירוס! אנטונינה: לוותר? מדוע?

תיאודורה: כי הוא סמרטוט בלעדדיך, גיבור מלחמות אפריקה, גאון האיסטרטגיה! כי הוא מעריך אותך, המצביא המזהיר הזה, משועבד, נכנע, מניח את נשקו לרגליך! כי גם לו יש טבע, טבע! את יודעת כמה עלו לנו הנאפופים שלך? למה לא גבר על כחואס? למה נסוג מפרס? למה לא חצה את החידקל? למה איבד 3000 חיילים על כיבוש סיאוראנוס?

תיאודורה: כן או לא?

אנטונינה: אני חולה, תיאודורה.

תיאודורה: ארבעה מאויביך חיסלתי כבר, בעינויים קשים. למה אני עושה עמך את כל החסדים האלה, אינני יודעת.

אנטונינה: אני חולה.

תיאודורה: צריכה הייתי לכלוא אותך מפני עצמך.

יחד עם 500 הפרוצות, בבית המחסה.

אנטונינה: הייתי משליכה עצמי אל הבוספורוס, כמו שעשו כבר כמה מהן.

תיאודורה: שמעתי, שמעתי. נתתי כבר הוראה להגביה את החומות. (ברוך) את לא פרוצה,

אנטונינה? את לא זקוקה למוסד? לתיקון המידות? אנטונינה: צריך לתקן לי את המידות, את חושבת? תיאודורה: (צוחקת) לא, לא, בואי הנה, תני לי את ידך, כך הטבע לא חס עליך, זה נכון, כל המידות הדרושות. שדיים זקופים, אגן רחב, חס כמו בקעת הפרת, קשה להאשים אותך. כרעי כאן. כן, הניחי את ראשך. אני אוהבת את השיער שלך, חלק, מבויק ניצוצות. חלק מאד, מעביר בי חשמל. הו, אנטונינה, מה הם יודעים? מה הם יודעים?... האם אין קרבת דם בינינו?... אמך, אני עוד זוכרת אותה... בתיאטרון, משגעת, עם ריקודי-הבטן שלה. עם הקול הנחושת העז, החושני... וגם את... החיים האלה, מילדות...

כמה נוצרים בביזאנטיון יודעים מה זה לגדול בתיאטרון, לנדוד מעיר לעיר, ללון באוהלים, בקרונות, בעגלה... אביך, גם הוא עגלון היה, לא? אנטונינה: נהג של מרכבה.

תיאודורה: אותו דבר, אותו דבר... מעיר לעיר, והלילות החמים... את צריכה להישאר אתי,

אנטונינה. כאן, בארמון. אקצה לך חדר. סמוך אלי. משרתות, שני סריסים. יהיו בשמים, אמבטיות חמות. יין קפריסין, אני אוהבת לישון הרבה. עד עשר בבוקר. ותקבלי שמיכות משי תכולות. כותנות ארגמן... ואני אמצא לך את תיאודיסיוס.

אנטונינה: כן?

תיאודורה: כן, בדרך זו או אחרת. אני מוכנה לעשות הרבה למענך. גם לשפוך דם כשנחף. דם חם, ואני אשמור עליו, בשבילך.

אנטונינה: תביאי אותו הנה?

תיאודורה: אשמור עליו, כפיקדון, אחזיר לך אותו כשיחזור בליזאירוס, עטור נצחון מאיטליה. אנחנו נכתוב איגרת. יחד, אל בעלך. איגרת שבועה, בערכות שלי. שכל עוד הוא שם, נלחם, את... לא משה ממני.

אנטונינה: פה, בארמון? כלואה?

תיאודורה: אם הארמון הוא כלא בעיניך - גם אני כלואה.

אנטונינה: כל העולם הוא שלך.

תיאודורה: רק חציו לפי-שעה, רק חציו. לא לא. את לא תהיי כלואה. איזו שטות! תהיינה לך קצת נחמות כאן, חתולת-כר שכמותך. מה את מוצאת בו, בעצם?

אנטונינה: בתיאו?

תיאודורה: מה יש בו, בפאגאן הצפוני הזה, שאת מעדיפה אותו על פני בעלך?

אנטונינה: מעדיפה? אני לא יכולה לאהוב גם יין קפריסין וגם יין לומבארדיה?

תיאודורה: כן, אבל לא לערבב!

אנטונינה: שנינו אוהבים אותו! גם בליזאירוס! למה אימץ אותו, את חושבת? למה גאל אותו מן הפאגאניות והטביל אותו לנצרות? למה הציל אותו מיד כל אלה שרצו לנקום בו את נקמת כבודו שלו?

למה העמיד פנים שאיננו רואה את מעשי? למה, למרות הכל, ביקש שאביא אותו אתי אל שדה הקרב, קודם באסיה, אחר-כך באפריקה? למה החזיר אותו מאפזוס כשברח לשם?

תיאודורה: הוא היה דרוש לו בשביל הצבא, לא? אנטונינה: כך הוא אמר לכם. אבל הוא דעך מצער כשהיה תיאודיסיוס רחוק מאתנו. הוא בכה! יחד אתי בכה!

תיאודורה: ולא קינא כלל?

אנטונינה: כמובן, קינא! התפרץ, זעם, השתולל, התחרט, בכה - הכול! ובכל-זאת רצה שיהיה בקרבתו, בכל-זאת! את שואלת מה אני מוצאת בו, ומה מוצא בו בליזאירוס? כל מה שאין בשנינו. מן עדינות כזאת... מין רגישות...

תיאודורה: ובתור גבר?

אנטונינה: אני הייתי אתו בסיסאוראנוס.

תיאודורה: אני יודעת! היית! את מלווה אותו בכל החזיות! בכל שדות-הקרב! אולי תסבירי לי את הנטייה הפרוורטית הזאת לנהל את כל המזמוטים שלך, את כל התזנונים השפלים שלך, דווקא בקירבתו? זה מלבה לך את היצר? או אולי מפני שאת אוהבת לעשות את זה בשדה דווקא, על אבנים? בטווח מראה הדם הניתז מחרבות?

אנטונינה: (צוחקת) לא, לא.

תיאודורה: אז למה תחת האף שלו?

אנטונינה: אני אוהבת אותו כנראה.

תיאודורה: כנראה.

אנטונינה: גם.

תיאודורה: גם! הגבר בעל האונים הכבירים ביותר עלול ליהפך אימפוטנט נוכח תעלולים כאלה. אנטונינה: הוא בסדר.

תיאודורה: הוא לא בסדר! הוא נחל כבר שלוש מפלות! (בצעקה) את יודעת שאלמלא את - הודו כבר יכלה להיות שלנו?

אנטונינה: את מייחסת לי כוח רב מדי.

תיאודורה: אבל נניח להודו. מה שאבד אבד. אינני רוצה לחשוב על זה יותר. מה שעומד לפני עכשיו - זו השליחות הצבאית הגורלית ביותר - אנטונינה: איטליה.

תיאודורה: את יודעת כבר, ואת יודעת איזו משימה על-אנושית היא זו? לצאת נגד אותו ערבי-כר פראי, אכזרי, של גותים, ויזיגותים, אוסטרוגותים, ואנדאלים, שהשתלטו על רומא והשחיתו אותה כליל? אויבי התרבות? מכשולים לאין-ספור! סכנות לאין שיעור! לחצות את הים התיכון, מחופי קיריניקה אל סיציליה, מסיציליה אל -

אנטונינה: אני לא אפריע. לא ארדוף אחריו.

תיאודורה: זה לא מספיק, אנטונינה! לא מספיק! חשדו של בעל הולך רחוק - אלפי מיל! מי האוקינוס לא יכבו את אש קנאתו! ובלזאירוס לא צריך להצטייד בחושים - יש לו בלשים! לאלפים!

הלא את יודעת כמה אוהבים אותו כולם, אזרחים כחיילים, כמה מעריצים אותו, כמה הם מתעבים את בגידותיך, וכמה נכמר לבם אליו כשאת... יימצאו יותר מתנדבים בקונסטנטינופול לשגר לו ידיעות על הנעשה בחדר-משכבך מאשר להגן על האמונה מפני הכופרים! אני רוצה שהוא ידבק במשימה ולא בקנאה - את מבינה?

אנטונינה: איפה תיאודיסיוס?

תיאודורה: תשאלני את פוטיוס בנך. הוא טיפל בו, כידוע לך.

אנטונינה: את אינך יודעת?

תיאודורה: הוא לא מספר. את רוצה שאוציא ממנו בכוח?

אנטונינה: פוטיוס יהרוג אותו.

תיאודורה: פוטיוס הוא בנך.

אנטונינה: הוא שונא אותי.

תיאודורה: אביו לא יניח לו להרוג את האיש שאת אוהבת.

אנטונינה: איפה תיאודיסיוס?

תיאודורה: שאלתי: את רוצה שאוציא ממנו בכוח? שאשליך אותו למטה, ללברית? שאאסור אותו בנחושתיים ואצווה להלקות אותו בפרגולים? אנטונינה: כן, לא.

אחר כך סנטור...
 פרוקופיוס: בחסדך.
 תיאודורה: אינך חייב לתת לי מה שלא מגיע לי.
 בעלי העלה אותך. אילו שאל אותי... אינני אוהבת
 יהודים.
 פרוקופיוס: ברשותך. שומרני.
 תיאודורה: האין זה אותו דבר? לא? לא תורת
 משה? הפסח?
 פרוקופיוס: אנחנו...
 תיאודורה: אני נזכרת. כמוכן. לא סיני. וקרוב
 הפסח... על איזה הר? על יד ניאפוליס? - לא חשוב
 כמה שנים נעדרת?
 פרוקופיוס: שמונה, הוד מלכותך.
 תיאודורה: שמונה שנים כתב צבאי! דרושה גבורה
 לכך! איך העיר בעיניך?
 פרוקופיוס: האמת?
 תיאודורה: שוב! כן, האמת.
 פרוקופיוס: יותר מדי וונדאליזם.
 תיאודורה: זה כל מה שיש לך לומר?
 פרוקופיוס: ודם.
 תיאודורה: הבניינים?
 פרוקופיוס: מרהיבים. מאוד.
 תיאודורה: גאון-רוחו של יוסטיניאנוס. הכל, הכל!
 סנטה סופיה, הכנסיות, המינוזים, מרחצאות
 ציאוכסיפוס, הסינאט, האקוואדוקט, הארמון - הוא
 עצמו תיכנן. הכל!
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: תכתוב על כך. ספר. בעלי סיפר לי.
 פיצוי?
 פרוקופיוס: על מה?
 תיאודורה: על הקיפוח. האחר. מוטב שייזכר
 יוסטיניאנוס כגדול הארכיטקטים מאשר כגדול
 הקיסרים - זה החשבון?
 פרוקופיוס: הוד מלכותך...
 תיאודורה: הנצחונות הם של בליזאריוס, כיבושי
 הרוח - של הפטריארכים, בנייני החומר - של
 יוסטיניאנוס... והאימפריה, פרוקופיוס! התרבות
 הגדולה של ביזאנטיוס - האמונה, החוק, המשפט,
 התיקונים החברתיים, האמנויות - שעה שרומא
 עצמה מוצפת ברבארים וכל אירופה שקועה בחשינה
 - למי כל זה? למי?
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: האמת! האמת היא לא בין שתי עיניך
 ובין העובדות, פרוקופיוס! היא מעבר להן! מה
 אתה רואה, מה? את הקיר שלפניך? אפילו אותי
 אתה לא רואה!
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: אבל היוונית שלך טובה, כן, פרוזה
 מלוטשת. מורים ילמדו אותה, דורות אחרים.
 פרוקופיוס: יקראו בה עליך, הוד מלכותך...
 תיאודורה: אמת?
 פרוקופיוס: רק.
 תיאודורה: אתה שונא נשים, פרוקופיוס?
 פרוקופיוס: אני מעריץ את הוד מלכותך.
 תיאודורה: מעריך! איזו מילה קרה וחדה! עשויה
 לשסף צוואר של אשה! לא, אינך צריך להחניף לי.
 החיורון שלך מעיד עליך יותר מן המילים או
 השתיקות.
 פרוקופיוס: מעיד...
 תיאודורה: אתה שונא. יש לך חיורון של שנאה,
 אכזרית וחורשת-נקם.
 פרוקופיוס: נקם?
 תיאודורה: אל תתחלחל. אני יודעת שאינך מסתיר
 חרב מתחת לגלימה. אבל יש לך שני עטים, גם זה
 אני יודעת.
 פרוקופיוס: שניים, הוד מלכותך?
 תיאודורה: החיורון מעיד עליך. בשני אתה כותב
 את ההיסטוריה האחרת. הודה, לא אצווה לערוף את
 ראשך.
 פרוקופיוס: ההיסטוריה האחרת, הוד מלכותך?
 תיאודורה: עלי! עלי! כל מה שלא היה לך אומץ
 לכתוב בגלוי! לא כן?
 פרוקופיוס: הוד מלכותך. אני רק כותב את
 ההיסטוריה, אבל את עושה אותה!
 תיאודורה: שנינו יודעים, פרוקופיוס, שהספרים
 מאריכים ימים יותר מן הבניינים, אם כן הענווה
 במקרה זה מיותרת. מה גם שאני עצמי, ימי קצרים.

המידה. זהו השבח שאפשר לחלוק לך. במידה. לשר
 הצבא אשר לשר הצבא ולקיסר אשר לקיסר.
 פרוקופיוס: סבורני...
 תיאודורה: כמוכן, היללת את יוסטיניאנוס ככל
 שהדריך אותך חוש הזהירות שלך, אבל פחות ממה
 שדרוש לאימפריה.
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: אינני מתכוונת לדיוק, אתה יודע
 שלמילים יש טמפרטורה. כל מה שכתבת על
 בליזאריוס כתוב בחוס גבוה.
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: אתה מעריך אותי. ליווית אותי
 במלחמות... פרס, אפריקה... היית עד לגאונותו,
 לנצחונות... כל זה מוכן, אינני מגנה אותך על כך.
 כולנו חבים לו הרבה. מה שנוגע לבעלי,
 ליוסטיניאנוס...
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: מה שמגיע. אבל אתם, הדבקים באמת,
 צריכים לברר פעם לעצמכם מהי האמת: העובדות,
 העובדות הערומות, האובייקטיביות, או שמא...
 פרוקופיוס: האמת...
 תיאודורה: היא אחת. כן כן, אינה ניתנת לחלוקה,
 וכו' וכו'. זוהי השקפה פרובינציאלית, פרוקופיוס,
 הולמת אולי מידות אדם כמוך, שבא מ...
 פרוקופיוס: פלשתינה.
 תיאודורה: כמוכן, קיסריה, עיר קטנה...
 פרוקופיוס: בירה לפנים.
 תיאודורה: אני יודעת. הייתי שם פעם. נמל קטן,
 דייגים, סירות, היפודרום הרוס, עמודי שיש...
 האבנים לא שלה, של אלכסנדריה. ובתיאטרון...
 פרוקופיוס: התיאטרון -
 תיאודורה: אני שיחקתי שם, בצעירותי, אם לא
 איכפת לך. קהל איום. סקפטי. אינו יודע להתלהב,
 כל אחד מבקר ממולח. חלקו יהודים-מתייונים, חלקו
 יהודים-מתנצרים, והיתר שומרונים. כמוך.
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: נוצרי. אינני שוכחת. בכנות?
 פרוקופיוס: הוד מלכותך...
 תיאודורה: כנות היא עניין גמיש, פרוקופיוס. לעיתים
 אדם עצמו אינו יודע... עם כשרונות כמו שלך, על
 כל פנים, הכנות פוזלת במקצת. אל הכדאיות, אני
 מתכוונת. עלית מהר: רטוריקן, אחר-כך פרקליט.

אנטונינה: משהו אחר... שונה... כמו פריטה על
 נבל...
 תיאודורה: כך. תשתי משהו?
 אנטונינה: את תביאי אותו? הנה?
 תיאודורה: יש לי יין-דובדבנים אילירי, כמו
 השפתיים שלך.
 אנטונינה: תביאי?
 (נכנס קוסטור)
 קוסטור: פרוקופיוס ממתין, הוד מלכותך. אומר
 שהזמנת אותו.
 תיאודורה: כן. פרוקופיוס. אמור לו שיחכה עוד רגע.
 אני כבר מתפנה אליו.
 קוסטור: כן, הוד מלכותך.
 (יוצא)
 תיאודורה: נתראה בערב, אנטונינה. לכי לשוק
 עכשיו. תקני לך כמה שמלות. רקומות זהב. ראיתי
 דברים יפים אצל הרוכלים מדמשק. דרוש לך קצת
 כסף?
 אנטונינה: זה לא חסר לי. תודה.
 תיאודורה: והיזהרי. מכירים אותך. הרחובות מלאים
 אספסוף, ממזרח וממערב. אינני יודעת איך נאספו
 הנה כלי-כך הרבה הולכי-בטל. עם חניתות הוניות
 תחת הטוגות. שורקים אחר כל בחורה ומוכנים
 ללסטם בעבור מטבע שחוק. בקרוב נשים קץ לכל
 זה. את המכתב לבלזאריוס, אני כבר אכתוב. את רק
 תחתמי. אוסיף כמה שורות משלי. שיהיה לכו סמוך
 ובטוח, בטוח ושוקט, פעם אחת בכל השנים
 הסוערות האלה. שיהיה פנוי, פנוי לנצחון...
 אנטונינה: ותיאודורוס?
 תיאודורה: נמצא אותו, נמצא, ואת תתאפקי עד
 שבעלך יחזור. עטור זר של דפנה! להתראות,
 אנטונינה.
 (אנטונינה יוצאת. נכנס פרוקופיוס)
תמונה ב'
 תיאודורה: שב. קראתי כמה פרקים מן ההיסטוריה
 שלך. כתוב בתבונה אבל לא ביושר.
 פרוקופיוס: אני...
 תיאודורה: אני יודעת, השתדלת לשמור על קו

על פני שדות הקמה, הפרגים, הבוסתנים, החולות, לחוף מימיו התכולים של הים התיכון, אותו אלוהים שהוא כמו אריה במידבר הלוהט, הרחב... (הפוגה) עכשיו לך, פרוקופיוס, לך ותכתוב את ההיסטוריה הסודית של תיאודורה מלכת ביזנטיום - הרציחות, החמס, העריצות, רעשרים השנים הראשונות שלה, של שחקנית הקרקס המופקרת... (הפוגה, שקט) כן, פלשתניה... צר לי על הדם שנשפך שם, בניאפוליס, בסבאסטיה, בקיסריה, לאחר המרד. ודאי כאב לך מאד, שאנחנו... פרוקופיוס: אני...

תיאודורה: אני יודעת. אתה נוצרי. כמוכן. בכל-זאת, אדם נשאר קשור... אולי אפילו בני משפחה שלך... כמה שומרונים נהרגו בסך הכל? פרוקופיוס: כעשרים אלף, הוד קדושתך. תיאודורה: הרבה, לא חשבת. צר לי. אבל נאלצים היינו, לא כן? מדוע התמרדו? נתנו להם חופש להתפלל, בתי כנסת, חג הפסח על אותו ההר, ביום הקבוע... אפילו ליהודים הרשינו... קריאת התורה, בעברית, ביוונית... מדוע התמרדו? בגלל כמה פרחחים נוצריים שהיו מיידים בהם אבנים? ואתו יולינוס שהמליכו להם כמלך! הרי לא יכולנו להרשות שהגבול המזרחי יהיה פרוץ בפני הפרסים! אתה, כאדם שליווה את הצבא בכל המלחמות, ודאי מבין זאת! אתה יכול ללכת, פרוקופיוס... לך... פרוקופיוס: אני מודה לך, הוד קדושתך. (פרוקופיוס נושק את ידה ויוצא. תיאודורה נשארת במקומה)

תיאודורה: (קוראת בצעקה) קוסטור!
(קוסטור מופיע בפתח)
קוסטור: לפקודתך, הוד קדושתך.
תיאודורה: פרוקופיוס יצא? יצא כבר? צווה על אנשי המשמר להשיג אותו. שים אזיקים על ידיו. כלא אותו, השלך אותו אל... (הפוגה) לא. אל תעשה כלום.
קוסטור: לצאת, הוד מלכותך?.. להישאר?
תיאודורה: קוסטור, אתה היית פה, בארמון, בזמן מרד ניקא. מי פקד על בליזאירוס להתקיף את האספסוף בהיפודרום?
קוסטור: קשה לזכור, הוד מלכותך, היתה אנדרלמוסיה...
תיאודורה: (בצעקה) היתה מה?
קוסטור: מהומה... ההמון בחרן...
תיאודורה: יוסטיניאנוס?
קוסטור: אני חושב...
תיאודורה: (בצעקה) לא! אני! הוא התחבא במרתף, כמו עכבר! רעד והתחנן שנברח! לאילירייה! אני נתתי את ההוראה! 30 אלף טבוחים, עלי! הדם והממלכה! אלמלא אני, הכל היה עולה באש, כמו הסנאט, כמו האגוסטיאון! אני, בגוף הרפה הזה, בן שלושים האביבים המגועלים בדם ובזרע, סכרתי את שטפון הוואנדאלים! השומרונים הצבוע הזה רוצה להפוך את ההיסטוריה לרכילות!
קוסטור: לאסור, הוד מלכותך?
תיאודורה: הוא יכתוב שהלקיתי את פוטיוס, שסרסתי את תיאודורוס, שהוצאתי את סטורנינוס ממיטת ליל-כלולותיו! הוא יעשה ממני שד! דמון בצורת אשה! הוא לא יכתוב שקיבצתי 500 פרוצות מן הפורום וכלאתי אותן במוסד לתיקון המידות מעבר לבוספורוס! לא, הוא יכתוב שבפורום אפשר היה לקנות הכל, מאהבה עד החלטות הסנאט! הוא יכתוב על גלימת הארגמן של יוסטיניאנוס, הוא לא יכתוב על הסנדלים שלו! יוסטיניאנוס מתהלך בסנדלים, קוסטור!
קוסטור: אמת, הוד מלכותך, בסנדלים.
תיאודורה: הוא ירוק מסגפנות! הוא לא ישן! הוא קדוש!
קוסטור: מעונה, הוד מלכותך.
תיאודורה: מלים מלים מלים. יש לי מחלה ממארת, קוסטור, ואינני מפקדת ממלים, לצביעות יש ריח פיגולים מחליא יותר מצחנת-המת!
קוסטור: לאסור?
תיאודורה: לא. שיכתוב. (צוחקת) שיכתוב! (בבולמוס של צחוק) שיכתוב, אלוהים, שיכתוב! שיהיה בריא! הוא לא יודע שהאמת היא מחלה - אוכלת, אוכלת, אוכלת - - -

התנצרת; אבל דם המזרח זורם בעורקיך. לך אני יכולה לומר - עכשיו, כאשר לא נותרו לי אלא ארבעה או שישה חודשים לחיות על האדמה הזאת: שנותי היפות היו אז, כן, אז, שם, לחופי הים-התיכון החם, המדיף ריח דגים ואצות מתייבשות בשמש, בהיפו, בקרתגה, באלכסנדריה, קיסריה, צור, אנטיוכיה, רודוס, קפריסין... החול... החול הלוהט, המשיי, הנוצץ, המסנוור את העיניים בצהרים... החול המלוח הזה, המדגדג בין האצבעות היחפות, המשתפך על השוקיים... גלי גלי החול... (מתמכרת לזכרונות) קיסריה שלך, פרוקופיוס... לא, לא תמיד הייתי משחקת על הבמה, או מתגעלת עם גברים. היו גם שעות אחרות. אביב, קיץ... כמה זמן הייתי שם, בקיסריה שלך? חודשיים? שלושה?.. צפונה להיפודרום היה פרוש מרובד עצום של פרחי פרג אדומים, משתטח עד שפת המפרץ... ולאורך האקוודוקט - בוסתנים, בוסתני תאנים ורימונים... הכל מתבקע, מתבקע מרוב שמש וחום... הדבש ניגר מתוך התאנים המתבקעות... הרימונים... מתפלצים, העסיס שותת מהם והגרגרים נוצצים בתוכם כמו אבני ברקת, החום, החום הדביק, המחניק הזה שבצל העצים הצפופים... היינו רצות לשם, יחפות, אחותי ואני, מתוך הבוסתנים אל הים, הכחול, הצונן, משתכשכות בכריכות הקטנות שבין השוניות המכוסות איזוב, אחר כך מתגלגלות בגלי החול... (שתיקה) קיסריה שלך... הו, הקיץ ההוא... כן... הדבורים, העקיצות... השירים... שם נעקצתי! הרעל נמשך בי!... האוהל שלנו היה נטוע בתוך חורשת עצי אלון... ביום האחרון להיותנו שם, חודש יוני היה זה, אולי יולי, הלכתי לקטוף חרובים לבדי. הרחקתי לתוך החורש, טיפסתי על עץ, והחרובים היו דשנים, נוטפים עסיס סמיך, ריח כמו זרע של גברים. פתאום הייתי מוקפת דבורים, כמו זרי קוצים מרשרשים סביב לראשי. ירדתי והחיליתי לררן, ועוד לפני שהגעתי לאוהלינו, הייתי עקוצה כולי. נפוחה. יוקדת. השרב היה בבשרי. בערב צריכה הייתי להופיע בתיאטרון. לא, לא חשפנות, לא הצגת זימה. היה שם קהל מפוכח, חמור-סבר, מלומד, שומרונים, יוונים. שירים הייתי שרה לו. קוראת מונולוגים. איך יכולתי להופיע כשכל בשרי כואב? לבשתי מסיכה על פני הנפוחות. מסיכת מלכה עריצה עטורת כתר. חיברתי שיר:

הקרן היוקדת של המזרח
שמוסכת רעל בדמי,
אני אותך שוברת,
משחזיה ממך חיצים
לפלא כליות עוגבי
עד רדתם.
ואת השיר הזה שרתי מעל הבמה, בערב: (שרה)
הקרן היוקדת של המזרח
שמוסכת רעל בדמי...

היתה דממה גמורה. האמפיתיאטרון היה מלא. לפידים האירו את גופי. הקהל היה מכושף. כישוף של אלף שנים להט על פניו. והיתה דממה גמורה. מאחורי גבי שמעתי את הים המתנשם קצובות אל החוף בלילה החם והאפל. זו היתה הפרידה. הו, כן, הפרידה!... (בהתפרצות של צעקה) אני שונאת כנסיות, פרוקופיוס! אני שונאת את הענן השחור הזה שהקדיר את חיי הבהירים, את בן-האלוהים המיוסר הזה שחדר לתוך גופי כדי לצלוף אותי בתוכי, בתוכי, לצלוף בשוטים של בקשת-רחמים כדי שאהיה משועבדת לו, לעינויו הנצחיים, לסבלו האין סופי, לסיבלו, לסיבלו, לשתיקתו המאשימה... הו, הקרן היוקדת של המזרח... אני מוקפת עטלפים כאן, כמרים בגלימות עטלפים, תיאולוגים, נזירים, רפאים, עופות-לילה, עופות טרף, המנקרים אותי, מנקרים... (בשקט כבוש) אני חוזה שחורות, פרוקופיוס. הענן הזה ישתלט על אירופה כולה, לדורות. שמיים קודרים. צלבים, קברות. תהלוכות-אבל. מנגינות של שושנים שחורות, נובלות. השילוש הקדוש הזה ישתלט על הנשמות, יצבוט אותן במלקחיים, יכלא אותן. יהפוך אותן לפקעות של צפעונים שורצים. כל אירופה תימלא צלבים, שיהיו כמו יער של רמחים, רמחים צועדים לקרב. הכיפות העגולות של אגה סופיה תסמנה, תהפכנה לצריחים הדוקרים כחניתות את לב השמיים... כלום לא יישאר מן האלוהים שלנו, פרוקופיוס! אותו אלוהים זוהר, נוהר, פרוש

פרוקופיוס: עוד לא עברת את מחצית שנותיך, הוד מלכותך!

תיאודורה: אתה יודע שאני חולה, פרוקופיוס. הרופאים לא מצליחים לרמות אותי. המוות שוכן בתוכי. אני חיה איתו לילה לילה. אם כן לא רק הספרים שלך יאריכו ימים ממני, גם אתה עצמך. איש לא ימנע ממך לכתוב מה שתכתוב.

פרוקופיוס: אני... תיאודורה: בסתר, כמוכן. תיאודורה כמות שהיא. המלכה במערומיה: בת נהגידב מקפריסין, ילידת כפר, נודדת מקרקס לקרקס, בכל המזרח, משלהבת יצרים של אספסוף, חשפנית, מה עוד?.. זונה אולי?.. מדוע לא?.. האם לא הפקירה גופה לגברים אין מספר? האם לא הציגה פנטומימה של פרוצות בזימה, לעין אלפים? האם לא פסקה רגליה, לא הרתה לזנונים, לא הפילה את עובריה חמש פעמים? לא היתה פילגש של סורי ולא נטשה את בנה יחידה אי שם במצרים או בלוב? תיאודורה המושחתת! לא מלכת ביזאנטיום, חולשת על אימפריה אדירה, לא הוד-קדושתה, שכמרים כורעים לפניה ונושקים את כפות-רגליה, לא מדבירת המרד הגדול, לא שומרת המוסר ומפיצת האמונה - אלא המושחתת!

המופקרת! לדראון עולם! לדורי דורות! פרוקופיוס: אני... תיאודורה: והספר הזה - שיופץ רק אחר מותי, כמוכן - יהיה רב מכר! יחטפו אותו, יעבירו אותו מיד ליד! גדולים ונערים, גברים ונשים, בגלוי ובסתר, שיחת הבריות בקובות היין, בפונדקים, בחדרי המיטות, בשווקים! יקראו אותו בלהיטות, בתאוה! כמה סיפורי-זימה יהיו בו!.. האם אתה יודע הכל, פרוקופיוס?.. להוסיף לך על מה שאתה יודע?.. תרשום לך, בזכרוןך: אלכסנדריה. אבא אקאציוס מת ועמו הלך גם הדוב. אמא האלמנה שולחת את שלוש בנותיה לרקוד בהיפודרום, זרים לראשיהן, שדיהן חשופים. תיאודורה בת השש-עשרה היא היפה בין השלוש, שדיה זקופים משלהן, תנועותיה מגרות משלהן, היא קוצרת תשואות, קריאות הידד, קריאות הדרן... זהב בין-ערביים. אבק מופז ממלא את האויר מפרסות סוסי המרכבות. השמש שוקעת. ההמון בהיפודרום רוצה לראות דם, כמו מאות שנים לפני כן בקולוסיאום של רומא. אין אריות, אין גלאדיאטורים - אבל ישנה תיאודורה. תיאודורה מתפשטת כולה. היא שוכבת ערומה על הבמה. הקהל עוצר נשימתו. היא יכולה לשמוע את הלמות לבו בדממה. באים שני עבדים ומפורים גרגרי שעורה על ביטנה, על שדיה, על צוארה. להקת אווזים פורצת מכלוב שהועמד בקצה הבמה והם באים ומנקרים את הגרגרים שעל גופה, מנקרים את בשרה. ההמון שואג. הוא ראה עירום. הוא ראה דם. סיפור יפה?.. לא. לא הגעתי לסופו עדיין. המתן. תיאודורה בת השש-עשרה, קמה, מוחה את הדם מעל בשרה, לובשת את כותנתה. ההמון מתפור. שלושה טרזנים צעירים בני טובים, ניגשים אליה ומציעים לה לצאת לבלות עמם. היא נענית להם. היא רוצה אהבה! אהבה! אפילו את גופה היא מוכנה למכור במחיר אהבה! היא עולה אתם על מרכבתם, שמאחוריה עוד שתי מרכבות. עם עבדיהם. סימטאות צרות, מפותלות. ריחות בשרן-כבש הניצלה על שיפודים בפיתחי האיטליזים. עשן, צחנה, ערב-רב, המולה נהדפת לצדדים מנקישות פרסות הסוסים... מגיעים לוויולה, מחוץ לעיר, מוקפת דקלים, עצי לימון, שיחי דפנה, כרה, יין, צחוק. השלושה עושים זאת לפי התור. כשהם מתעייפים, הם נותנים את האות לעבדיהם. ואלה - כושים לוכים - אחד-אחד, שבעה, שמונה, עשרה...

(שתיקה) אני מרשה לך, פרוקופיוס. מרשה לך לכתוב את כל זה בספר. (בקריאת כאב) האם עלי להתבייש? להתבייש בעשרים וארבע שנותי הראשונות? כמה שאמנם הייתי? האמת, אמרת, האמת! האם חיי מתחילים מכאן? מקונסטנטינופול? מן הארמון? האם לא הייתי פילגש לפני שהייתי מלכה? האם לא הסתיר אותי יוסטיניאנוס מעין כל השועים, הסנאטורים, המצביאים, אנשי החצר, לפני שנשא אותי לאשה? האם לא הייתי בזויה, חרופה, מושפלת כיצאנית, על ידי אותה בארבארית מרשעת, יופמיה, שנלחמה בציפורניה נגד נישואי? (שתיקה) פרוקופיוס. אתה שומרוני, יליד פלשתניה.